NEDOHOD

NIKOLA ŠOP

Priredio: Zvonimir Mrkonjić
Izdavač: Naprijed
Zagreb, 1979.
Svaka pjesma u originalnom izadnju započinje na neparnoj stranici. Pjesme počinju od str. 7.

I

Evo mi se približava Nedohod.

On se zapravo u me već udahnuo
i ja osjećam ništavnost i njegov sažalni pogled
i neki tmurni osmijeh.

Jadna, dosadna Zemljo,
kao da je odbljesnuo
i obasjao me svojim osmijehom
još jednom mi je zastrujao.

Sluti, sluti,
uskoro će se dogoditi prvi odron tebe.

II

Uz taj glas Nedohod je sad nešto jače sjao,
da me prozre,
a ja sam ponavljajući razgovijetno riječi
uspijevao da se održim
u svojoj cjelini.

Moram sada cijelo vrijeme bdjeti da spriječim
i onaj najmanji odron sebe,
jer me vrijeđa podrugljivi osmijeh
koji će mi jednom sigurno mignuti.

Nešto se od tebe odronilo,
pogodi što.

III

Ništa me to neće uzbuđivati
dokle god budem čuo glasove sa Zemlje,
a ja ih slušam, osluškujem Zemlju,
još uvijek mi je bezdan i beskrajno naćuljen sluh.

Nedohoda to vrijeđa pa potamni,
katkada mi namršteno domiguje:

Zemniče, ništa nema od tvoga preobličenja.

IV

Ja se na to nasmiješim, a on se od ljutine užari,
počne vreti i držati se u maglenim kovitlacima.

Kad osjetim po sebi nešto kao rosu
znam da se smirio
pa na mene rominja blagošću,
onda se zarumeni neopisivom ljepotom
i uza me miruje mu bilo.

V

U tome svome plinuću
izgubio je gotovo svaku vezu sa zemnim zbivanjima.

Jedino je stara zemaljska tuga ostala u netaknutom obliku
i zračila iz njegove preobrazbe
u raznolikim odbljescima.

I riječima, koje su samo njoj pripadale
ovako mi se obratio:

Tugujem, što si još zemaljski,
a mene samo još malo ima.

VI

Malo me je bivšeg onozemnog,
premalo me je ostalo,
pre... pre... premalo...
počeo je zamuckivati,
vjerojatno uzbuđen što sam ja ostao cjelovit
pa su mi zemaljske stvari još bliske i jasne,

samo sam se još ipak bojao da u njemu
možda nije ostao onaj zemni osjećaj
pomoću kojega slutimo
da je netko prema nama
zlurad, podrugljiv
ili nešto slično.

Nedohod bi tada sigurno osjetio
da se radujem njegovu neznanju
ili potpunom zaboravu
svagdanjih ljudskih odnosa.

VII

Nisam se prevario, jer mi poče odtreptavati
i slati oblike,
koji su zračili:

teško meni.

Zašto sam svoju tjelesnost tako brzo odronjavao.
Sad te moram zapitkivati za svaku ljudsku sitnicu.

Na to ću ja njemu već naučenim treptajem:

Sva sreća što te nisam slušao kad si me nagovarao
da se što prije odronim.
Sada, kao skoro cjelovit lik, mogu ti pomoći
jer sam sačuvao potpuno pamćenje.

VIII

Skanjivao se, lelujao
(uvijek to čini kad oklijeva)
treptao je prema meni da me opomene na približavanje
svojih riječi,
zapravo svojih znakova i kretnji
i napokon mi se oda:

Reci mi, što to čujem, nešto, kao da se prolamaju Sunca.
Što je to?

Šutio sam.

Volim tišine, jer ih Svemirski najbolje razumije
pa me ništa ne pita,

sad je bio nestrpljiv i počeo je
rumeno zračiti prema meni
i opominjati me migovima
da mu odmah odgovorim.

IX

Počeo sam s malo riječi
da ga ne bih zbunio prenaglošću.

Bili su to pokusni izrazi koje ću poslije umnožavati
i proširivati, dok se ne mogne s lakoćom upuštati
u onaj obični dnevni razgovor.

X

Kad me je Nedohod prijeteći opomenuo
da mu već jednom odgovorim, rekoh razgovijetno:

To su zaostala svaganja ljudska uzburkanja.

Vidjevši da je na ovo moje objašnjenje ostao miran
ponovio sam riječi, skoro vičući od očaja,
jer nisam znao gdje mu je sluh.

XI

Sad sam se istom sjetio
da moram najprije naći njegovo uho.

I već sam počeo tražiti, kad se on osmjehnu
i namignu mi da me je razumio
i da samo nastavim dojašnjavati
bilo koju stranu prema njemu

jer je on svuda uho.

XII

Na to se prema meni okrenuo
i tako se sagnuo,
da sam njegov skriveni sluh osjetio
baš pod svojim usnama.

Šapći mi sad bez predaha sve, javio mi se svojim znacima
i ostavio ih neka lebde da ih ne bi zaboravio.

Nedohod se odjednom zarumeni, a to je značilo
da je nešto posumnjao i na mene se ljuti.

Dugo je trajalo njegovo smirivanje
i zbog toga sam se pobojao
da ću zaboraviti znakove pomoću kojih
s njime uspostavljam razgovor.

XIII

Ali čim se ugasilo njegovo rumenilo
(bilo je to smirenje)
nastavio sam:

Bilo bi i suviše neizmjerno
kada bih ti sve tumačio.
Ako odjednom sve čuješ, bilo bi to
nepodnošljivo i nerazumljivo tvome sluhu.
Slabašne zvukove, šapate nećeš razumjeti.
Zavodljivi su, priznajem, ali su ipak nevrijedni.

Nikako se ne zadržavaj na sitnicama.

XIV

Primijetio sam da ga baš to privlači
i to tim više
što ga je jače obuzimala samosvijest.

Pri tome se njihao i sve češće bio prožiman
sve bržim raznobojnim osvjetljenjima
kroz koje sam lako mogao vidjeti njegova raspoloženja
i misli.

Ti su me vrtlozi zbunjivali.

XV

Napokon sam se sjetio da to njegovo vrtložno stanje
mogu smiriti samo nekim svojim prodorom.

Počeo sam svemirskog zaobilaziti,
šuljati se, prikradati se,
da ga najprije otkrijem u nekoj njegovoj pripremi
i najposlije da ga uhvatim na djelu.

XVI

Učinilo mi se da to mogu
jer sam snažno održao rubove sebe,
a svemirski Nedohod me već dugo nije opominjao
i nagovarao da se opet odronim.

Njemu kao da je bilo drago što sam sačuvao
skoro potpun ljudski lik.

XVII

U tom trenu naglo se zasvijetlio,
a to je bilo najava neke njegove riječi.

Začujem i ugledam snebivajući se:

Blago tebi
što si sačuvao ljudsko obličje.

Uvjeren da će me to obradovati
nastavi ljeskajući.

XVIII.

Samo mi ovo objasni.
Što znače oni tihi odjeci u prikrajku,
otkuda su tamo zaostali.

Ono ti je odjek običnog malog života,
neki davni suton.

Suton, što je to,
zaljeska mi Nedohod oštro.

XIX

To je nešto što se tami kao moje tijelo,
koje zasjenjuje i rubi moje svijetle nutrine.

Vidiš li to,
odmignem tužno Nedohodu,
on mi se prisloni
i ugasi svoju zarumenjenu prisutnost.

Pobojao se valjda da ću ga prozreti
ako ostane svijetao.

XX

Kao da se potpuno smirio
nisu se više primjećivali,
ni njegovi treptaji,
ni migovi.

Činilo se
i slutilo
da samo očekuje
moja daljnja objašnjenja i otkrića.

I to utoliko više,
što mi je zujanje jedne svijetle iskre oko njega
odavalo
da nešto silno želi.

XXI

Neopisivo je, na koji je sve način izražavao svoje želje
samo da prikrije
onu mučnu istinu,
da je već sve zaboravio
i da kao potpun svemirac
ništa zemaljsko ne pojmi.

Bdio sam uz njega nijemo.

Jer, ako se oglasim,
obasut će me rojevima
svojih govornih znakova,
koje neću ni znati,
ni moći da pročitam.

Neprestano sam osjećao
da nešto nestrpljvio očekuje.

XXII

Njegov osjećaj nestrpljivosti
javljao se samo u odnosu prema meni,
jer se svemirski Nedohod
još mogao uokviriti u moje vrijeme
i jer je znao da bi me nestalo od užasa
kad bih spoznao
da ja, u odnosu prema njemu,
više i ne trajem.

Jedino smo u zemnoj vremenskoj ravnoteži
mogli jedan drugom prisustvovati

XXIII

Sad ga je trebalo prenuti
nekim silnim zemaljskim zvukom
koji bi mu vratio bar trenutno zemaljsko sjećanje.

Međutim, osjetivši među nama
blistavu ravnotežu

onu vremensku

bljeskom je odjednom trepnuo na mene,
a to je značilo da već prepoznaje zemaljsko
i zbog tog spoznanja
raspoznaje neke stvari i zvijezde

jer se već spušta mrak.

XXIV

Premda je zaborav naglo prestao
i u njegov sluh počeli navirati
zvuci i odjeci stvari
nije se zbunio,
nego se zemnom znatiželjom nagnuo.

I kako se sve dublje sagibao,
tako je sve više zaboravljao
na svoju tajnost i bezlikost.

Više nije zeleno treptao od ljutnje,
što tajno priželjkujem,
da mi se kakvom nehotičnom i nespretnom
kretnjom oda ili otkrije.

I koliko god me uzbuđivala želja
da ga bar trenutno gledam
ipak me obuzimala jeza
čim sam
za nekim tananim lelujanjem
naslutio njegovu sjenu,
koja mi je samo dokazivala
da se on već utjelovljuje.

XXV

Ali da to utjelovljene ne bi prenaglo provalilo
počeo sam prema njemu odmigivati onako isto,
kao i on,
kad mi je migao:
odroni se,
želeći da se što prije rastjelesim.

I doista,
uspjelo mi je da mu utjelovljenje usporim
ili sasvim spriječim.

Toliko bih se užasnuo
od njegove prenagle prikaze.

XXVI

U tome sam uspio najviše migovima
ili samo jednim treptajem,
samo s onim što je slično
ugašenoj munji.

Primijetio sam kako se odmah povukao
i ugnjurio,
a sluh mi je odavao
da ću ga sada jedva čuti
ponajviše zbog toga,
što sam prenaglošću pokolebao među nama ravnotežu.

To jest, njegovu bezvremenost smiješao
s mojim tekućim godinama,
sa zemaljskim tečajem vremena.

Uskoro je to veoma neugodno djelovalo
na nas obojicu.

XXVII

Bojeći se da njegova bezvremenost
ne poprimi moj vremenski tok,
zemnu prolaznost,
izbjegavao je svaki dodir sa mnom.

I uopće se nije više odazivao.

A ja sam, obratno, svom snagom nastojao
da njegovom bezvremenošću,
bar jednim takvim trenom,
usporim svoju prolaznost.

XXVIII

Naravno, on me je promatrao
i smijao se mojoj nemoći
(uvijek se rumeni kad se smije)
dok sam ja njega
samo na trenutke naslućivao.

Osjećajući da sam još Zemnik
i neutaživim vrutcima ovozemnog života
pomišljao sam na razne obmane,
koje bi Nedohoda namamile da se prevari
i malo barem progovori.

Ali njegovi migovi odjednom su počeli
razorno ulijetati u moje smišljaje,
uništavajući moje sadašnje i buduće obmane.
Tome moćniku nisam imao snage odgovoriti
ni najsitnijim treptajem.

Samo sam se smirio, znajući
da ga moja šutnja ipak uznemiruje.

XXIX

Ma koliko mu izgledalo bijedno
vrijeme moga trajanja,
bijedno prema njegovoj bezvremenosti,
ipak je znao da imam dovoljno vremena
za iznenađenja.

Pa ako budu prečarobna,
bit će mu kratka i vječnost
da ih se naužije,
a kad ih se zasiti
pomislit će da je sad svemu kraj,
jer će mu biti besciljno
svako drugo trajanje.

Tako smo se nepomično iščekivali.

XXX

Dok je on osluškivao beskraje i praznine,
koje su bile glavni i nepresušni izvor
njegova beskonačnog trajanja,
dotle sam ja osjećao da bivstvujem zbog toga,
što sam prolazan pa je to moje stanje činilo
neku užurbanost i prepunost.

Nek on tako traje
u svome beskonačnom uživanju.

XXXI

To sam, netrepnuvši, pomislio
i otišao da se zabavim
promatranjem divne svoje seoske živadi
i stigao u posljednjem trenutku,
jer sam skoro sve zaboravio.

Ali me prenula živad, koja je prepoznavši me
digla veselu graju i tako oživjela
moje zemaljsko vrijeme.

To me ohrabrilo
i sad sam siguran tko će pobijediti
kad jedan drugome budemo ušaptavali:

Odroni se, odroni se...

XXXII

Kakvom bi svojom stvarnošću
on mogao da me obmane,
kojim bi migom
ili vrtložno beskrajnim zaokretom
uspio da se neoprezno odronim,
odjednom
ili dio po dio.

Te varke se bojim,
jer mi je dovoljan samo jedan pogled na zemaljsko
i odmah ću se prenuti i osvijestiti.

Ništa svemirskome Nedohodu ne koriste
ni druge meni upućene obmane,
koje mi je zavodljivo domigivao
prilazeći koji put sasvim blizu svome rubu.

Mislio je da ću spazivši ga
ostati stubokom zapanjen.

XXXIII

Istina je, kad mi se jednom učinilo
da sam ga opazio,
neopisivo nedorečen mi je
izgledao ljudski lik.
I još malo pa bih sa sebe
počeo sve skidati kao nepotrebno i nezgrapno.
Ali sam se umirio, čim sam spazio
onu običnu zemnu kotaricu

punu jesenjeg voća.

Cjelovitog zaista održao me njuh,
jer je baš iz kotarice zapirio miris
koji je privukao u jedno
sve pokolebane dijelove mene.
Onda me nešto zatreslo, prolomilo se
mojom cijelom nutrinom.

Nedohoda namršten mig
da sam učinio svetogrđe,
strahovit propust.

Oko njega se treslo i počele padati ruševine.
Držali su me uspravno
samo mir i jeza.

Miran sam bio, da dočekam nešto najavljeno,
a jeza me je obuzela,
što ću dočekati, što će mi se kazati.

Međutim, grozno me je zapanjila vijest
da je to već tu,
da traje
i prolazi
i da je već davno bilo.

Nepojamno, a bio sam sav napeta sluha.

XXXIV

Tako sam i ostao,
neopisivo,
u nekom iščekivanju
kojega se čarobnost ne može ničim usporediti.

Sve su mi bliže bile već sasvim pristigle blizine.

Ipak sam bio svjestan da se
ne smijem kolebati pred nepojmljivom
neodoljivosti, koju mi je svemirski Nedohod
neprestrano najavljivao migovima.

XXXV

Neprestano je to bila blizina
vrijedna da se razglobim, ako hoću
ostati uz nju
i očekivati je u vječnoj slutnji.

S jedne strane radoznalost, moj bitak,
a s druge strane provala, prolom sjećanja,
posljednji ostatak bivšeg njegova
ljudskog bića.

Mi se uzajamno žalimo.
On mene, što mu se još nisam dovinuo,
ja njega, što se tako nepromišljeno
lišio zemaljske radosti.

XXXVI

Možda ću baš u tome otkriti
jezivu tajnu svoga ljudskog uspjeha,
samim njegovim osjećajem da se prenaglio
namamit ću ga i na mala zemaljska uživanja,
jer za njih još ima sačuvano
poneko zemaljsko osjetilo.

To mi dokazuje neka tamna pjega
rasuta ovdje-ondje po njegovoj prisutnosti.

Ili ta pjega ništa ne znači,
ili jedino to,
da označi njegovu prisutnost
i time mi olakša traganje za njim.

Ipak, nije li to sve potpuno suvišno.

XXXVII

Jer ako Nedohod postoji ovozemno
makar samo jednim svojim djelićem
samog će sebe odmamiti u sjećanje.
Svakog sam trenutka očekivao njegove migove
pa sam lagano odlebdio do zemnosti
da osvježim svoju ljudsku opstojnost.

Prekipio bih od ljutine
kad mu ne bih znao odgovoriti,
to jest
odmignuti na neki njegov škrti, časoviti mig.

Budući da je već pradavno zaboravio
na sve zemne pojave,
očekujem od njega bezbroj sićušnih pitanja
koja će me sigurno izbezumiti svojom dosadom.

XXXVIII

Da svoj zadatak tumača što bolje izvršim
odlebdio sam ponovno do zemne stvarnosti.

Htio sam još jednom ispitati svoje znanje
o svim stvarima i stvorenjima.

Redom sam pogledom prelazio
s jedne stvari na drugu,
s jednog stvora na drugi.

Bilo je sve tako
znači,
sjećanje je svježe
i dobro mi je.

Da se u to uvjerim, prešao sam dlanovima
preko svih svojih rubova,
radosno sam zapljeskao:

Još sam cjelina,
još imam rubova,
još su oni oblik moje prisutnosti,
još me odavaju.

XXXIX

Onda sam samoga sebe počeo ispitivati,
postavljati otprilike ona ista pitanja
koja će mi upućivati Nedohod
ako ga prene sjećanje.

Do ovoga trenutka je mirovala uza me
njegova prisutnost.
Ali, kada sam, da isprobam svoje pamćenje, upitao:
što je predmet?,
odjednom se kroza me prolomio Nedohodov
srditi mig,
oštro trepćući slovima,
koja su vrcala iz njegovih treptaja.

Jedva sam pohvatao znakove
i dok su još sijali, pročitao sam:

Zemniče, predmet je dokazom vašeg prostora.

XL

Gle, pa on se još sjeća zemnih odnosa,
pamti zemaljsko mjerenje.

Okrenuo sam se na njegovu prisutnost,
sav se opet zarumenio.
Znači, nasmiješio se, proniknuvši mi valjda misao
koja mi je godila
ili je to bilo pritajeno, podrugljivo,
neki skriveni treptaj,
opomena,
da se ne prenagljujem.

Zastrepio sam trenutno od pomisli,
da bih uz njega mogao postati prozirnost
koja bi mi zauvijek onemogućila da ga dobavim.

XLI

Samo što sam pomislio
da neko vrijeme provedem po zemaljski,
već su se oko njega počeli
zamagljivo vrtjeti kolobari.
Htio mi je time pokazati
da je to njegova prisutnost,
sada vidljivo omeđena kružnicama,
kao moja stasom,
i neka na to pripazim.

Ali me ta prijetnja nije iznenadila,
jer sam bio svjestan da mi Nedohod može zaprijetiti
samo najmanjim djelićem sebe,
onim sićušnim, što mu je ostao
kad se odronio od zemnog sebe.

XLII

To me najviše ponukalo da ga domamim u zemnost,
znajući da će ga ono preostalo osjetilo
možda sasvim privući,
vratiti Zemlji.

Sigurno ima u njemu turobnih trenutaka
kad se kaje što se prenaglio,
odronio od sebe samog,
od sebe zemnog,
a sigurno, to je doista neshvatljivo,
zavidi Zemlji što ona hoda običnim čovječjim korakom.

To je Zemnik razmišljao, vidno to pokazujući
treperenjem,
da svemirskoga moćnika upozori
na svoju zemaljsku budnost
i na sve snažniji oblik
svoje prisutnosti.

XLIII

Koji put ga ipak obuzela izgubljenost,
neka mučna izvrnutost
koju inače nije osjećao
u prisustnosti svemirskog Nedohoda,
toga neshvatljivog moćnika.

Uz ovoga blistavilo neprolaznosti,
konačno dostignuće svega,
a tamo na zemnosti nemir trenutka,
zbivanje, sjećanje i zaborav.

Pitao sam, trepereći mišlju,
hoće li njegova prisutnost sada nešto drugačije djelovati
na Nedohoda.

Hoće li ga možda uznemiriti,
odmamiti ga u onaj isti osjećaj,
koji Zemnika čini nesigurnim u bivstvovanju.

XLIV

Odjednom nešto nepojmljivo.
Kao dva utoka, jedan u drugi i tako naglo
da se prisutnost jedva održala jedna prema drugoj.

Čekanje bi bilo sasvim suvišno.
Jer ništa se nije moglo očekivati
da bi se moralo čekati.

Taj osjećaj zaprepastio je Zemnika.

Bilo je grozno saznati
da ga je Nedohod prelio beskrajem.
Nepreglednim prostorom,
nedostižnom i nepomičnom prazninom
iz koje se on više nikada neće odsukati
i odmotati se.

U tom času Nedohod je trepnuo
i to samo jednom zrakom.
Ta je oblikom sličila njegovu bivšem vidu
kojim se služio kad je htio vidjeti
zbivanja u zemaljskom vremenu.

XLV

Ta zraka je produljena treptala,
kao tragajući za nekim ili nečim
neodoljivo privlačnim.

Kad je Zemnik to napokon osjetio
neobično se obradovao,
ili možda čak od neke zloradosti,
što će sad varkom lako izmamiti Nedohoda.

Ali sad mir, mir
i pritajenost,
da moćnik ne primijeti zraku.

Da nije Nedohod uspio
probiti se kroz svoj beskraj,
proletjeti kroz svoju nepomičnost
i sav se skupiti u tren, u časovitost,
od koje se sastoji zemno zbivanje.

XLVI

Da nije od toga počeo podrhtavati
i zapadati u davno zaboravljeno stanje
koje se odaje,
ne migom
nego riječju.

Što znači ono drugo
– riječ ili glas –
tu je zapeo i nikako se probiti,
nikako.
I to mu je bilo tako nesnosno značenje
– riječ –
tako nepojmljivo,
da je na sve strane počeo sijevati migovima.

Bilo je tako strahovito,
da su se dodiri naokolo
odjednom pojavili
kao bezbrojni rojevi iskara.

XLVII

Zemnik je netremice bdio,
boravio
uz bezobličnog Nedohoda,
bdio svojim sigurnim, mirnim uobličenjem.

Uz osmijeh je promatrao
uzaludne pokušaje moćnika,
koji već pradavno nije bio svjestan
da se oblikom izražava samo ono
što je vremenom ograničeno.

XLVIII

Migovi su počeli oštro bljeskati
i činilo se
da će im se vremena izmiješati.
Pojavila se opasnost
da će se uskovitlati
i besciljno raspršiti.
Tako su se naglo vremenski sukobili.

Ali je Zemnikov tren svojom zgusnutošću
uspio prodrijeti
kroz bezvremenost Svemirskog
pa se Zemnik zbog toga ne krijući radovao.

XLIX

Premda se misleno sasvim pritajio,
da ugodnu malu zlobicu prikrije
pred Nedohodom,
ovaj se bljeskovima zaprijetio
i zamahom svojih treptaja pokušavao
da Zemnika privuče i u sebi
raspline njegove trenutke.

Ni s čim ga nije znao, niti mogao namamiti,
a ponajmanje veličanstvenom beskrajnošću
svoga mirovanja.

Da ipak pokušava nešto učiniti,
počeo se sam sužavati jednim dijelom
svoga postojanja.

L

I baš kad je počeo ostvarivati
jedan svoj ovozemni zaostali trenutak,
kotarica zadnjeg grožđa,
valjda time da ga privuče,
obasu ga Zemnik drugim zemaljskim darovima
tako gusto i opojno da mu je beskraj
neočekivano postao preuzak.

Takav je trenutak zemne radosti.

Ona se čudesno i raskošno rascvjetala
pa se Svemirski gotovo posve otkrio.
Tako se naglo i sudbonosno približio svome rubu
i tako se duboko sagnuo,
da je siva paučinasta mrena skoro progorjela
i on se ukazao pred Zemnikom.

LI

Ali ovaj se uzalud nagnu da ga opazi
i još zanosnije domami,
Svemirskoga više nije bilo,
dok je Zemnik istom prikupljao trenutke
da što više pojača
duljinu svoga trajanja
i tako se približi vremenskoj ravnoteži
između sebe i Nedohoda.

Ali on je bio trajao u onim
određenim zemaljskim otkucajima
koji ograničavaju čovjeka
i ukazuju mu
da je vrijeme sad za ovo, sad za ono
i tako troši vrijeme u svoje življenje,
u svoje dnevne potrepštine.

Tako se Zemnik izgubi
zajedno sa svojim vremenom.

LII

Sad u ovome odnosu
pokušava da se uravnoteži sa svemirskim
ali to mu jedva uspijeva, ili nikako.

Moćnik je sačuvao u svojoj svetrajnosti
samo jedan zemni otkucaj.

Valjda, radi pogleda na onu zaostalu kotaricu grožđa.

A Zemnik cjelokupno otkucavanje
svoga zemnog života.

Dok se Nedohod još sasvim troši
samo u jednom preostalom otkucaju,
Zemnik se troši cjelokupno
u čitavom svome postojanju.

Kod prvoga se vrijeme gomila,
skuplja u bezvremenost,
u beskraj,
a Zemnik vrijeme troši u svoje potrebe,
u trenutke,
koji se neizbježno smanjuju.

LIII

Tko će sad koga privući:
Svemirski kotaricom grožđa,
nečim, što se u njegovom prostranstvu javlja
kao vrtlog, uski kovitlac.
U moćniku više ne postoji poticaj na sjećanje,
osim samo na onaj grozd
ili na neku drugu stvar
na kojoj se zadržao dodir moćnika.

Poslije svega, ovdje je najkobnije zbivanje
u onom pritajenom sukobu dviju svemirskih bitnosti.

Dok su kod svemirskog Nedohoda sve i ništa,
nastanak i prestanak odjednom.
I dok je on, oslobođen prolaznosti,
vezan za Zemlju samo jednim grozdom
(a njime i dokazuje svoj bivši boravak)
dotle je Zemniku taj ostatak smiješan,
iako je to grožđe zbog svoje posebne trajnosti
dobilo izuzetan i neobičan okus.

Njega okusiti, značilo bi
na vrhu jezika osjetiti vrjeme,
a pod nepcem čak neki
nikad ne okušani zalogaj

LIV

Zemniku se vidik razbistrio
pa je domigujući maglenome Svemirskome opazio,
kako onaj netremice promatra grozd.
Sigurno je, kao i Zemnik, iskušavao
svoje preostalo sjećanje
i napokon je uspio uočiti razliku
između svoga i zemnoga vremena.
Dok je razabirao i znao
da njega uopće nema,
opažao je kako se oko grozda
vrtloži zemno trajanje.

To trajanje bilo je sastavljeno,
moćnik je to pojmio,
od listanja, zrenja i venenja,
a baš je toga trenutka moćnik Nedohod
čuo mreškanje i opadanje grozda,
jesen,
koju je slutio to jače,
što su jasnije bile jesenje boje.

LV

Nešto ga je neodoljivo privlačilo
da proviri iz svoje maglenosti.
Zemnik je to primijetio pa se pritajio
i čekao tko će iz maglenosti izići.
Pri tome je pomislio, to jest zatreptao i sijevnuo
(ima bistar zemni pogled)
da ga privuče na neke slasnosti.
Mnogo zamamnije od onoga preostaloga grozda.

Ali je ta sočnost Svemirskome
već bila uvelost.

Zemnik nije nikako razumio zbivanje – kod svemirskoga
već prestignuće onoga
što kod Zemnika još tromo traje.
Napokon je bilo sasvim razumljivo
zašto Nedohoda nije mogla domamiti
nikakva zemna draž.

LVI

Dok je vijest o njoj stigla, stigla do moćnika,
već su sve draži po bezbroj puta
postale uvelost.

A naprotiv,
onaj kod Nedohoda preostali grozd
zadržao je trajnost,
jer je njegovo trajanje bilo usklađeno sa svemirskim.

Ali Zemnik je ipak bio uvjeren,
da će moćnika nečim privući
i nije ga zbunjivalo,
što se njegova trajnost uvijek beskrajno smanji
čim se približi Nedohodu.

U tome času potrebno je Zemniku mnogo samosvijesti,
da se održi
i postojanjem, i vremenski.
Trudi se, da što opojnije odiše,
jer samo po tome može ga moćnik osjetiti
i naslutiti njegovu prisutnost.

LVII

Stoji Zemnik tako, uvjiek,
sve čekajući o koje će zemno dobro
zapeti Nedohod.
Što će ga namamiti
da se pojavi.

Možda će ga domamiti u promjenljivost
koju nazivaju vremenom.
Možda neki smijeh,
kad bude čuo obmanu
ljudskih odnosa
prema vremenu,
onu varku u njihovoj riječi:
Vječno, vječno,
koju izgovaraju
kad se zaklinju na vječnu ljubav.

A vremenski više ne postoje.

LVIII

Tko tada čuje podrugljivi grohot Nedohoda.

U njegovoj bezvremenoj tišini
pojave se nabori,
prvi znaci uzbrkanja.
Zatim će nabori biti sve brojniji,
tada će Nedohoda zaljuljati
jedan Zemnikov trenutak.

Jedva će se suzdržati od svoga gromornog grohota,
gledajući kako je Zemnika već davno nestalo u vremenu,
dok još uvijek nekoj svojoj dragosti šapće –
vječno tvoj.

I cjelivaju se.

LIX

Prizor vrijedan i neodoljiv,
Nedohod ga mora izbliza vidjeti.
Kao da će ga samo to mamiti
da se kradom približi ograničenom ljudskom zbivanju
za koje ne zna, ni zašto je, ni kako je.
Ali je posve siguran
da taj prizor postaje zamamniji.

I začudo, sve je jača uzajamna želja da se vide.

Jedan već viri
dok se drugi sprema da izviri.

Sad se pita, koji je od njih dvojice vredniji
da se drugi izloži za njega.

Da se oda.

LX

Na jednoj strani veličajnost beskonačnosti,
na drugoj zamamljiva, zavodljiva opojnost
jednog trena.

Nedohod je ipak naslutio
i počeo se pribojavati.
Kako je već skoro od pamtivijeka
zaboravio na taj osjećaj
trenutno se naježio od bojazni
da bi ga nešto moglo odmamiti.

Da ne bude u opasnosti
udaljio se od svoga ruba
i rasplinuo se, mahnuvši oštro migom
na Zemnika koji se baš spremao
da Nedohodu pokaže nešto najzemnije.

Činilo se da je zakasnio pa je Nedohodu
počeo odmigivati, odbljeskujući
i zasjenjujući ga zemnim dobrima,
darovima, tako snažno,
da se ovaj zaljuljao.

LXI

Zbog toga se Nedohodu počela mutiti prozirnost,
a njegovoj prisutnosti sve više se sužavao rub.
Očito je da se on, zaveden zemnim,
spremao za trenutne odnose toliko
koliko traju stvari.

Kad mu se učinilo da se ne može
oduprijeti tome svom sužavanju,
brzo se zaljuljao
i naglo zavijorio
da odagna od sebe zemne stvari
koje su ga počele neodoljivo salijetati.

Ali se Zemnik nije svojom blizinom odavao
iako je Nedohoda sve silnije očaravao,
nadajući se da će ga tako
čak i onesvijestiti.

Ali je Nedohod ostao uporan
u svojoj svemirskoj nepomičnosti
i spremao se
da Zemnika u sebe ugnjuri,
ako već ne može
da ga potopi.

Samo je čekao blizinu.

LXII

Ali je Zemnik osjetio neostvarivost želje
koja je Nedohoda varavo obuzela,
oštrim se migovima stao Nedohodu rugati
i tako ga je opojno obavio šarenilom
da se u Svemiru gotovo raspao
i raspršio.

Oko njega omamljivo vijoreći
uspio je u njegovoj bezvremenosti
pokrenuti neke obamrle trenutke,
oni su se pretvorili u sjećanje.

Nedohod je prvi put zadrhtao,
uspio je skupiti se i prići svome rubu,
s kojeg se nagnuo
i kroz vrtloge šarenila ugledao
tmurnost i grozote zbivanja.

Onaj užasni osjećaj ponavljanja,
ma koliko Zemljom vladala raznolikost.

LXIII

Taj osjećaj i svijest o sveopćem ponavljanju
sasvim su ga povratili od zemnog
i on je opet počeo lagano plinuti.

Doduše, ni kod njega nije se ništa raznoliko događalo
ali je zato postojala,
neprestano trajala, neopisiva veličanstvenost,
koja je završavala presitošću sebe.

Ali je to bio
samo prividan kraj.

Jer čim se to dogodilo,
odmah se nagomilanom ljepotom
prepunila vječnost
pa je nepomičnost dobila
svoj konačni smisao
to jest, uzajamno međusobno divljenje,
jer jedino tu nije trebalo pomicanja
i bilo kakva kretanja –

Udivljenost koči i zaprepašćuje.

LXIV

Sve je beskrajem bilo nepomično
i time se tmurnije prolamala
u odsjevima ljepota.

Ali premda je sve bilo prepuno svega,
a sve je opkoljavala vječna trajnost,
ipak su se sa sviju strana svjetlucali trenuci
koji su neprestano najavljivali prisutnost Zemlje
ili postojanje mene Zemnika.

Nedohodu je bilo lako, jer se mogao rasplinuti u vrijeme
kad god je htio.
Tada me varao neobičnim otkucajima.
Ali se događalo, da nekim svojim zvucima
obmane samoga sebe,
skupi se odjednom
i tada začujem kao bolan uzdah:

Čekat ću, čekati beskrajno.

LXV

Bilo je to užasno, jer bi odjednom nabujao vremenom,
odnio sve i potopio me.
Jedva sam se održao, dok je pobjednički ljeskao
i težio da me potopi do bezdna.
Ali ja sam počeo naglo udisati i to mi je pomoglo
da obmanem njegovu bezmjernost.

Tada se sve više ukazivao,
možda i zbog nagomilanog sjećanja
na zemnosti
koje su ga, čini mi se,
sasvim zemaljski potresle.

U tom trenutku nije mi se osmjehivao,
niti je na me bljeskao,
da me zasjeni
prisutnošću svoga beskraja.

LXVI

Premda je prisustvovao uzajamno, veličanstveno,
ipak sam ga žalio.

Uza svu svoju svesilnost
slutio sam,
da podrhrtava
kad me se dotakne.
Time kao da je naš odnos bio pokoleban,
ipak je jedno bilo sigurno.

Obojica smo bili vrijeme.

Ali ja sam bio vrijeme,
ono obično, prolazno
i neprestano sam otkucavao razmake u različitom
trajanju.
On je na mene podrugljivo treptao
kao prezirući takvo moje trajanje.

LXVII

Da bih to trajanje ipak nekako oduljio,
počeo sam izbjegavati sve
što je trenutak
to jest, sve što je radost, raskoš i slast
i odmah sam prešao u obratno.

Pomislio sam da me čekanje i bol
najbolje vremenski produljuju.

Po nagloj ustreptalosti Nedohoda
osjetio sam
da sve više počinjem vremenom bujati.

Često smo tako opstajali jedan kraj drugoga,
došuljani,
hineći da se ne vidimo,
da smo jedan od drugoga skriveni.

LXVIII

On od mene
beskrajnošću svoga trajanja,
ja od njega
svojom trenutnošću.

Najgore mi je bilo
kad smo jedan za drugim tragali.
Ja za njegovom trajnošću,
on za mojim trenom.

Sve bi od toga trenutka postalo metež.

Dok je Nedohod i dalje mirovao
svojim beskrajem.

Da bi se bilo kako snašao
u svome krugu i zemaljskom kruženju,
sve pozornije bi se zaustavljao
na zemnim predmetima,
koji su,
a to mu je užasno smetalo,
nepopravljivo mirovali.

LXIX

Ali bi se spasio
kad bi ugledao sat na tornju.

Tada bi se sjetio da je to onaj predmet
koji dokazuje da vrijeme teče i otkucava.

Grozno.

Nedohod bi se tada stubokom zatresao,
osluškujući potmule udarce.

Otkucavanje sebe.

LXX

Prolaženje vremena Zemnik osjeća
samo kada čeka,
a Nedohod, koji je već posvuda stigao i prestigao,
uživa i ljulja se u svestiglosti.

Zemnik bi se jedva othrvao zamahu Svemirskog,
dahu
kojim je Svemirski mogao otpuhnuti
sva zemaljska ročišta.

Užas one snage kojom je prelamao
sve zemaljske rokove.

LXXI

Ali slutio sam da je on najgrozniji
kad bi postao nepomičnost,
beskrajna tišina.

Tada bi svaka zemaljska kretnja
zaglušno odjekivala,
čovjek samoga sebe užasavao,
jer mu je vlastita prisutnost
nepodnošljivo odjekivala.

Nijeme dubine mora zagrgotale bi nemanima
i sve jače i jače,
što bi se beskrajnije Nedohod širio
svojom tišinom.

Onda bi se posvuda ušuljao
onaj nepojamni tren
u svemirskoj bezdanoj nemoći –

začule bi se misli.

LXXII

Tada bi se počele približavati
razne tutnjave i lomovi,
Zemlja bi se zatresla,
zavladala bi kobna jeza,
nadvijala se sve tamnija tmuša.

A iznad svega podrugljivi smiješak Nedohoda.

Tada sam jedino mislio na britke bljeskove
koji bi ga sa svemoći survali.

Ali, kako ga prevariti,
kako ga obmanuti
ako proviri iz svoga beskraja.

U svojoj neizmjernoj nasmiješenosti
kao da je pokušavao umiriti potrese.

Kao da je htio spasiti zemaljske oblike
koji su se počeli
savijati,
lomiti
i osipati.

LXXIII

Ali kao da je sve već bilo prekasno,
jer se i sam Nedohod počeo
uplašeno tresti i podrhtavati.

Iznenada bje neočekivano svladan
onom poznatom zemaljskom osebinom:

Radoznalošću.

Pojaviše se prizori tako čudni,
da im se sasvim nagnuo
i sve dublje,
da je gotovo sasvim
iz sebe izvirio.

Za njega je to bila
skoro bezdana propast.

Samo tren pa bi mi
to bilo dovoljno,
da Nedohoda prepoznam.

LXXIV

On se međutim ukazao osjenčan,
te ga i dalje moram dočaravati.

Ali ovom prilikom bio sam siguran
da će ga neočekivan metež i lomljava
ipak namamiti
da izađe iz svoje beskrajnosti,
svoje nevidljivosti.

Već sam primijetio da se koleba,
a to sam zaključio po tome,
što se opet počeo odavati bojom.

LXXV

Ili ne.
Možda je to bila trenutno njegova
zgusnuta prisutnost.

I to se zgusnula
samo prema jednoj strani.

A što je tamo bilo,
što ga je to tako privuklo ili prenulo.

Motrio sam ga oprezno
i što se više zgušnjavao,
to sam sve jasnije čuo –

otkucavanje.

LXXVI

Čulo se to ili se činilo –

otkucavalo je vrijeme.

Čekao sam,
neće li ga iz te njegove maglenosti
privući neki tren.

LXXVII

Dok sam tako čekao
naglo se Nedohod počeo
prema meni odbljeskivati
trenutnim iskrama,
koje su u lelujavim oblicima
nada mnom vrvile.

Ne znajući što ću prije gledati
katkada bih spoznao da je moj pogled previše trom
i ne može od tih trenutaka
sastaviti dulje ili kraće nizove trajanja.

LXXVIII

Znao sam da samo
u toj trenutnoj trajnosti
mogu naslutiti
velebnost zbivanja.

Iako je to sve bilo nepojamno,
ipak sam znao da u Nedohodu
postoji nešto zagonetno
što je sa svim beskrajem svoje opstojnosti
jedva skrivao.

Već sam primijetio
da neko ljeskanje presijeca
njegovu mutnu nepomičnost.

Nešto kao nizanje kapljica
koje su se stapale
u sve veće kuglice,
a kuglice u grozdove.

LXXIX

Neopisiva slutnja,
neki užasi iščekivanja,
prijetnja odrona iznad glave.

Sve je podrhtavalo, sve je bivalo to užasnije,
što se više stišavalo i prijetilo
osvetničkom prisutnošću.

I tako strahovito,
da sam sve više zaboravljao
čime bih se suprotstavio,
jer onaj iznad mene
sve grozdovitiji grozd
prijetio je drugim beskrajem.

LXXX

Gotovo zaslijepljen spoznao sam
da se sve ono svjetlucanje slijeva
niz Nedohoda
i ulijeva u jednu kap,

u jednu jedinu suzu,

svoju sveobuhvatnu bol
koja se odavala posvudašnjim,
svestranim podrhtavanjem,
možda jecajima.

Tko bi to pomislio,
tko bi se usudio da Svemirskome to otkrije,
takvu jednu ljudsku slabost.

Je li to bilo sjećanje na bol
tako neodoljivo,
da ga je ono počelo sužavati,
njegovu beskrajnost ocrtavati.

LXXXI

Još uvijek moj se sluh trese grmljavinom,
koja bi se prolamala
čim bi se Svemirski počeo ocrtavati.

A to je već počelo trajati
i mene je obuzeo užas
kad sam shvatio,
da se on,
bolom nekim potaknut

doista počeo sužavati.

Strepnja, da će taj poticaj trajati
sve dok se na neki način
sasvim ne uobliči,
dok ne postane sasvim vidljiv.

LXXXII

A za to se mora proboliti
u jezivom čekanju
da se Nedohod
sveobuhvatno pokrene
sa svom svojom beskrajnošću
i počne njegovo sužavanje
u njegovom pravcu,
prema određenom mjestu
na koje će stići
kad protekne vječnost.

Kad otkuca njezin zadnji tren.

Kada sam u jednome času
velebnog otkrića
proniknuo
da se i kako se
njegovo uznemireno bezmjerje
u rubovima skuplja.

LXXXIII

Nešto me silovito pokrenu
da pođem za njegovim kretnjama.

I tako je počela među nama pritajena utakmica.

Nedohod se skupljao sve više
što je bliži bio cilju
to jest, što je više
svoju posvudnost
pretvarao u korake.

Pošao sam za njim
ali prenut zastadoh.
S grozom sam osjetio da sam
zapao u vrtlog
koji me je uplašio zbog toga
što tu nisam imao koga zvati
u pomoć.

Nov osjećaj,
svakome ljudskome iskustvu nepoznat.

LXXXIV

Sve se vrtložilo,
a ništa se nije ni vidjelo,
ni čulo.

Moje su kretnje zapadale
u nepoznate hlapove
i od njih mi se učinilo
da me to opkoljava
njegova prisutnost.

Nedohod je to sve više postajao
kako je bio beskrajan,
tako je sada postajao bezbrojan,
dakle,
i ipak se počeo dijeliti u brojeve.

Počeo se
rasklimavati.

Prvi ljudski čovječji prodor
u njegovu svemirsku jedinstvenost.

LXXXV

Znao sam da će se Nedohod
sve više raščlanjivati,
što bliže bude onome svome cilju,
sigurno veličanstvenom,
svakome umu nepojamnom.

Jer doista mora da je nedostižno
i neopisivo to
čemu je on pripravan.

Žrtvovati cijelog
vječnog sebe.

Kao neko golemo biće,
koje svojim smanjivanjem
želi domamiti plašljivi neki cilj,
tako je Nedohod sve više otkidao od sebe
svoju beskrajnost,
da ne bi približavanjem uplašio.

LXXXVI

Ipak je grmio.

I dok je tako tunjio,
poigravao se zvijezdama
te je tako i prijetio i zabavljao,
jer u njegovu beskraju
rasprsnuća zvijezda bila su još uvijek
samo sitne iskre.

Uništavati čitave zvjezdane putanje,
što je to za njega značilo.